

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravlništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 6, I. nadst. Učiteljska tiskarna.

Naročnina: po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 42— za pol leta K 21—, za četrletno K 1050, za mesec K 350. Za Nemčijo celo leto K 46, za ostalo tujino in Ameriko K 54.

inzerati: Enostopna peti vrstica 30 v; pogojen prostor K 1—; razglašeni in poslani vrstica po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list so poštnine proste.

Posamezna številka 20 vinarjev.

Wilsonov odgovor Nemčiji.

Wilson zahteva odstop nemškega cesarja.

Washington, 14. oktobra.

Državni tajnik Lansing je danes popoldne priobčil švicarskemu poslaniku kot zastopniku nemških interesov v Zedinjenih državah ameriških naslednjo noto:

Gospod!

Odgovarjajoč na sporočilo nemške vlade z dne 12. oktobra, ki ste mi ga danes izročili, mi je čast, Vas prositi, da izročite sledeči odgovor: Neomejeno sprejetje pogojev, ki jih je postavil predsednik Zedinjenih držav v svojem sporočilu kongresu dne 8. januarja 1918 in pa v svojih poznejših sporočilih, s strani sedanjega nemške vlade in velike večine nemškega državnega zbora, opravičujejo predsednika, da poda odkrito in direktno izjavo, kaj namerava glede sporočil nemške vlade z dne 5. in 12. oktobra 1918: »Treba jasnosti o tem, da so izvedba opustitve dežel in pogoji premirja zadeva, ki jo treba prepustiti sodbi in posvetu vojaških svetovalcev vlade v Zedinjenih državah in pri vladah zaveznikov. Predsednik se smatra dolžnim izjaviti, da vlada Zedinjenih držav ne more sprejeti nikake izjave, s katero ni poskrbljeno popolnoma zadovoljivo za varnost in garancije sedanji vojaški premoči armad Zedinjenih držav in alirancev na fronti. On zaupa, da sme smatrati za sigurno, da bo to tudi sodba aliiranih vlad. Predsednik smatra tudi za svojo dolžnost, da pripomni, da si ni niti vlada niti on v svesti, da bodo vlade, s katerimi se Zedinjene države kot zavezniki bojujejo, privolile v razmatranje premirja, dokler nemške bojne sile nadaljujejo svoje nezakonite in nečloveške prakse.

Istovčasno ko nemška vlada prihaja k Zedinjenim državam z mirovnim predlogom, pa se bavijo podmorski čolni s potopitvijo tudi potniških parnikov in ne samo parnikov, ampak celo čolnov, s katerimi se skušajo rešiti potniki in posadke. Nemške armade uničujejo pri svojem prisiljenem umikanju iz Francije in Flandrije vse in se obnašajo tako, da je njih postopanje kršenje pravil in navad civiliziranega vojskovanja. Mesta in vasi, ki so razdejane, so vsega oropane, pogosto celo prebivalstva. Ni pričakovati, da bi proti Nemčiji združeni narodi privolili v premirje, dokler se še vrše nečloveška dejanja, plenitev in pustošenje, kar zares po pravici opazujejo s grozo in ogorčenjem.

Da pa ne bi mogel nastati kak nespোরазum, je potrebno, da predsednik zelo slovesno opozori nemško vlado na stilizacijo in jasen pomen enega mirovnih pogojev, ki jih je nemška vlada zdaj usvojila. On je zapopaden v sporočilu predsednika, ki ga je izrekel 4. julija 1918 v Mont-Vernonu. Slove pa: »Uničenje vsake nebrzdane sile, ki lahko sama za se, tajno in po svoji volji moti svetovni mir, ali pa, če se sedaj ne da uničiti, vsaj zmanjšanje njene dejanske moči in sila, ki obvlada doslej nemški narod je taka, kakor je tu opisana — je eden onih pogojev, ki jih je imel predsednik Wilson v svojem odgovoru v mislih. Nemška vlada ima moč, da to izpremeni.«

Gori omenjene besede predsednikove so seveda pogoj, ki mora biti izpolnjen pred mirom, če naj pride mir vsled nastopa nemškega naroda samega.

Predsednik se smatra dolžnim izjaviti, da zavisi sklep mira po njegovem mnenju od odločnosti in od mere garancij, ki jih lahko dajo

glede tega temeljnega vprašanja. Neobhodno je, da vedo proti Nemčiji združene vlade nedvoumno, s kom razpravljajo.

Poseben odgovor odpošlje predsednik c. in kr. vladi avstroogrski.

Sprejmite, gospod, ponoven izraz mojega visokega spoštovanja. Robert Lansing.

Govor grofa Buriana.

Dunaj, 15. oktobra.

V današnji seji zunanega odseka ogrske delegacije je imel zunanji minister grof Burian naslednji govor:

Izza zadnje seje visokega odseka so nastale v zunanjem političnem položaju močne izpremembe. Najvažnejša izmed njih in obenem zadnja, povzročena po mirovnem koraku osrednjih sil pri predsedniku Zedinjenih držav z dne 4. oktobra t. l., bo izpolnila upanje narodov, da se ustavijo v doglednem času na vseh bojiščih sovražnosti in da se prično pogajanja za splošen, trajen in pravičen mir.

S tem bo dosegla Avstroogrška svoj, že dve leti pričakovani cilj, da prinese požrtvovalnim narodom monarhije časten in sporazumen mir. Pri omahovanju vojne sreče, ki se obrača zdaj na eno, zdaj na drugo stran, in ki nobenemu izmed vojujočih delov ne dovoljuje, da bi dosegel brez velikih žrtev odločujoče prednosti, je moralo priti misleče človeštvo do prepričanja, da meč tega boja ne more odločiti. Ta misel, ki smo jo že pred časom jasno izrekli, je bila tudi pri naših nasprotnikih v neprestanem razvoju.

Izločitev Bulgarije iz vojne je prisilila zaveznike, postaviti novo fronto na jugovzhodu. Četudi so bile sedaj osrednje sile v položaju zadostiti tej vojaški zahtevi, ki se jim stavi, in vzpostaviti varnostni nasip proti orientski armadi antante, je bilo vsled novega položaja jasno, da ne moremo več pričakovati odločilnega uspeha z orožjem in da tudi naši nasprotniki niso mogli z gotovostjo računati na to, da zlomijo naš odpor, da je torej vsako prelivanje krvi zastoj.

Nazori predsednika Zedinjenih držav o rešitvi svetovnih vprašanj niso pogrešali duha čistega človekoljubja tudi takrat ne, ko je stopil v vrsto naših nasprotnikov in ko je vpostavil nekaj proti nam naperjenih načel. Zato so tudi Wilsonove izjave napravljale pri nas vedno gotov vtis in jih nismo principijelno nikdar odklanjali. Izpremembe, ki so se izvršile med vojno o vprašanjih, ki so obstajala že pred vojno in ki imajo svoj izvor v interesnih nasprotstvih držav in narodov, so rodile tudi pri nas potrebo, da potisnemo čisto interesno stališče v ozadje in da rešimo obstoječa nasprotstva v smislu višje izravnujoče pravičnosti. Vsled trpljenja, katero je ta vojna naložila vsemu človeštvu, so narodi očiščeni in bodo z veseljem pozdravili preureditev svojih medsebojnih odnošajev po teh principih. V tem prepričanju smo se pridružili od Wilsona formuliranim principom, katerih velik del je obsegal že naš prejšnji mirovni program. Po odgovoru Nemčije, ki je izpolnila vse predpogoje, od katerih je napravil Wilson odvisne daljše svoje korake, pričakujemo sedaj odgovora na našo noto. Gotovo ni to noben optimizem, če rečem, da stojimo neposredno pred ustavitvijo sovražnosti in da se bomo v kratkem pričeli pogajati z antanto. Kakor je vojska stavila na naše slavne armade velike zahteve in ravno tako na vztrajnost zaledja, ravno tako bo bližnja doba pogajanj na narode stavila svoje zahteve, čeprav druge vrste. Mirovno delo ne bo končano v nekaj dneh. Tudi preureditev monarhije bo dolgo trajala.

Treba bo vztrajnosti, potrpljenja, patriotičnega razumevanja, spravljivosti in požrtvovalnosti narodov.

Delegacija, ki odide na mirovni kongres, ne bo imela čisto diplomatskega ali birokratskega značaja. Poleg strokovnjakov bo treba poslati tudi komisijo avstrijskih in ogrskih kompetentnih osebnosti, da direktno sodelujejo pri rešitvi težkih nalog, pred katere nas bo postavil kongres. Priporočal bi upostavitve iz postavnih zastopstev izvoljenega predsedništva, da se vzdrži stalen stik z ljudskimi zastopi. Samo ob sebi umevno je, da bomo postopali na kongresu v soglasju s svojimi zavezniki. Čeprav je podlaga za pogajanja v Wilsonovih točkah že dana, bo vendar izvedba posameznih točk privedla do različnih mnenj, katera bo treba rešiti z ozirom na življenjske potrebe države. Pri takih diskuzijah se bodo morali zavezniki podpirati, da pridejo do takega sporazuma, ki varuje njihova prava.

Ni moja naloga, da bi govoril na tem mestu o vseh vprašanjih, ki bodo tvorila na mirovnem kongresu predmet diskuzij. Spregovariti hočem le par besedi o zvezi narodov. Ustanovitev te zveze je predpogoj za doseg miru. Obenem bo tvorila zveza narodov ogrodje novega svetovnega reda. S to ustanovitvijo se neha na principu moči sloneča politika ravnotežja državnih zvez. Na njih mesto stopi etnotna organizacija držav, ki se prostovoljno podvržejo mednarodnemu zakonu, ki ga same ustvarijo in kojega sankcija se bo opirala na naddržavno izvršilno oblast, ki se ima osnovati. Kakor smo ponovno izjavili, smo pripravljene stopiti v zvezo narodov, ki nudi popolno jamstvo za nepristransko varstvo interesov. Njeno konstituiranje bo predpogoj za omejitev oboroževanja in normiranje svobode pomorske ladijske vožnje. Z ustanovitvijo zveze narodov kot skupne varstvene sile narodnih držav pride njih mednarodno svetovno varstvo potom oboroževanj ob vsak pomen. Vsekako bo tudi to šele potem postalo odveč, ako bo liga učinkovito prevzela funkcije samoobrambe posamezne države. Naša odkrita želja je, da zopet obnovimo miroljuben in prijateljski trgovinski promet z vsemi narodi.

Zberimo se vsi v tej usodepolni dobi okoli našega monarha, ki ima le en cilj: Narodom, ki zvesto in trdno zaupajo vanj, prinesiti sporazumen mir, ki naj obseže ves svet. Ako se združijo vse sile za to ogromno delo obnove, potem bo oblagodarjena Avstroogrška imela srečno bodočnost.

Oklic Neodvisnih socialistov v Nemčiji.

Strankino vodstvo Neodvisnih socialistov v Nemčiji objavlja v »Leipziger Volkszeitung« oklic na delovno ljudstvo v Nemčiji, v katerem kritizira večinske socialiste, njih namene in smotre tako-le:

»Socialnodemokratična stranka je pozvana v vlado, da po polomu imperializma podpira meščansko družbo. Prevezla je nalogo, da organizira »narodno obrambo« in varuje meščanski »red«. Izdala je zahtevo mednarodnih kongresov, da mora katastrofo svetovne vojne socialna demokracija izrabiti, da postavi na mesto kapitalističnega socialističnega sistema.

Kot uvod tega preobrata naj služi najprej ta-le program:

»Takošnje izpraznenje ozemelj nekdanje ruske države, Finske in Vzhodnomorskih provinc, Poljske, Ukrajine, dalje Rumunije in Bulgarije, ki so jih zasedle nemške čete.

Izprememba že sklenjenih mirovnih pogodb po načelih demokracije.

Amnestija vseh zaradi političnih prestopkov in zločinov obsojenih civilnih oseb, vojakov in mornarjev.

Otvoritev ječ in kaznovališč, zlasti vseh onih obsojenec, ki so bili kaznovani zaradi stavk, zaradi takozvane izdaje domovine. Ustavitev vseh zaradi političnih prestopkov in zločinov tekočih kazenskih postopani.

Takojšen odpust vseh zaradi političnih prestopkov v vojno vpoklicanih. Izbris vseh političnih zabeležb v vojaških in policijskih aktih, zlasti zabeležbo »B. 18«. Opust vseh varnostnih zaporov in odpust vseh internirancev.

Odprava oblegovalnega stanja. Društvena in zborovalna svoboda. Svoboda tiska. Odprava vseh omejitev za izdajanje novih časopisov. Stroga izvedba poštne tajnosti. Odprava tajne pisemske kontrole, ki je celo po obstoječem pravem stanju popolnoma nedopustna.

Uvedba **proporcionalne volilne pravice.** Razširjenje volilne pravice na žene. Uvedba enake, splošne in direktne volilne pravice potom državnega zbora za vse zvezne države.

Odprava vojnopomožnega zakona. Obnovitev in izpopolnitev varstvenih določb za žene in mladostne delavce. Uvedba največ osemurnega delavnika.

Takojšnja **izprememba ustave** v naslednjih točkah: Državne pogodbe so veljavne le po odobritvi ljudskega zastopstva. Brez take odobritve se ne sme pričeti nobena vojna, ne skleniti mir. Vsak minister mora odstopiti, če to zahteva s sklepom večina ljudskega zastopstva.

Podpisali so oklic državni poslanci Haase, Henke, Ledebour in gospa Lujiza Zietz. Označuje kot smoter stranke »socialistično republiko«.

Vojna poročila.

Avstrijsko vojno poročilo.

Dunaj, 15. oktobra. Uradno se razglša: Albanško mesto Drač, katero smo bili izpraznili, so zasedle italijanske čete. Premikanja v Albaniji in Srbiji se vrše, ne da bi bila v znatnem bojnem stiku s sovražnikom. Na benečanski gorski fronti je bojno delovanje precej živahno.

Nemško umikanje na zapadu.

Berlin, 15. oktobra. (Uradno.) Armadna skupina kraljeviča Ruprechta: Na Flanderskem je sovražnik na široki fronti med Zarenom in Lyso začel napadati. Posrečilo se mu je prodreti preko naših sprednjih pozicij. Proti poldnevu se je boj ustavil na črti Cortemarck-Rousselaere. Rousselaere je po srditem boju prišel v sovražnikove roke. Menin in Wervicq smo vkljub silovitim napadom obdržali. Poskusi sovražnika, da bi preoračil Lyso pri Cominesu so se ponesrečili. Pri ponovnih silnih napadih smo popoldne izgubili Handzaeme in Cortemarck. Ljutji napadi s pomočjo oklopnikov na obeh straneh Gitsa niso imeli uspeha. Med Iseghemom in Meninom je mogel dobiti sovražnik popoldne le še nekoliko tal. Uspešni boji na predpolju zahodno Lille in ob Haute Deule-kanalu. Na odseku Selle severno Haussya in pri St. Soupletu so se izjalovili delni napadi nasprotnika. — Armadna skupina nemškega cesarjeviča: V gosti jutranji megli je prodrl sovražnik vzhodno St. Quentin preko Oise in se je začasno ustalil na višinah Maquignya in vzhodno Orignya. Obširno zasnovan protinapad ga je vrgel z višin nazaj na Oiso. Silni delni boji pred novo fronto severno Laona, zahodno Aisne in ob loku Aisne južno Grand Pré. — Armadna skupina gen. von Gallwita: Med Aisno in Mozo so napadali Amerikanci z močnimi silami. Težišče bojev je bilo vzhodno Aire in na obeh straneh ceste, ki gre iz Charpanyja na Bantheville. Napadi, deloma do štirikrat ponovljeni, so se ponesrečili razen krajevne pridobitve na ozemlju ob obeh straneh Romagne.

Jugovzhodno bojišče: Na višinah severozahodno in severno Niša manjši boji.

Politični pregled.

= **Cesar Karel za samoodločbo.** V političnih krogih se zatrjuje, da je pričakovati v najkrajšem času proklamacijo cesarja Karla na narode, v kateri vladar priznava pravico do samoodločevanja narodov.

= **Jugoslovansko vprašanje na mirovnem kongresu.** Med Jugoslovanskim odborom in pooblaščenici srbske vlade so se v zadnjem času vršile konference. Šlo je za to, da srbska vlada pristane na program Jugoslovanskega odbora glede ustanovitve zedinjene države Slovencev, Hrvatov in Srbov. Srbska vlada je s Pašičem na čelu nekaj časa zasledovala velesrbske teorije, pa je naletela v skupščini na odpor. Večina srbskih poslancev je za program Jugoslovanskega odbora in tudi srbska vlada je sedaj opustila svoje stališče. Najvažnejša posledica tega sporazuma je, da bosta srbska vlada in Jugoslovanski odbor na mirovni konferenci nastopala kot enotno zastopstvo jugoslovanskega naroda. Temu zastopstvu se skoraj gotovo pridružijo delegati v monarhiji živečih Slovencev, Hrvatov in Srbov.

— **Tudi »Češki Narodni odbor«** za dr. Šmerala. Predsedstvo češkega »Narodnega odbora« je prejelo te dni zopet novo pritožbo, da sta bila dva shoda sodr. dr. Šmerala na Moravskem preraševana. »Narodni odbor« pozivlja zato češki narod, da naj ne ovira z nobenim nasiljem svobode besede in prostega izražanja v javnem življenju. Tak način izjav na shodih je treba izključiti povsodi in brezpogojno, in to tem bolj, ker je danes cel narod glede na stvar samo in glede na naš skupni cilj one misli.

= **Za osvoboditev sodruga dr. Adlerja.** Kakor se iz Budimpešte poroča, je ogrski poslanec grof Karolyi v svoji avdijski cesarju priporočil, naj pomilosti dr. Friderika Adlerja, ki je svojčas umoril ministrskega predsednika grofa Stürgkha.

— **Vrhovni židovski rabin o židovski državi.** Novoimenovani vrhovni dunajski židovski rabin dr. Chájes je bil pr cesarju na avdijski. Informiral je cesarja o židovskih vprašanjih in o situaciji beguncev. Na cesarjevo vprašanje, kaj da sodi o židovski državi, ki jo name-rava ustanoviti ententa, je podal najprej zgodovinski pregled o razvoju zionizma in izjavil konečno: Palestina mora tvoriti narodno in versko središče židov. Cesar: »More biti to le Palestina?« Vrhovni rabin: »Iz Palestine izvramo in nanjo smo navezani že tisočletja z ljubeznijo in hrepenenjem«. Cesar je vprašal sedaj: »Pa more vsprejeti Palestina na svojo zemljo vse žide? Jih more prehraniti?« Dr. Chájes odgovarja: »Na to se niti ne pomišlja...« Nato se je zahvalil vrhovni rabin cesarju, da ga je sprejel kot zastopnika židovskega ljudstva...

= **Vojaška diktatura v Nemčiji?** Berlinski »Vorwärts« objavlja senzacionalno poročilo, da pripravljajo Vsenemci zaroto, katere namen je, strmoglaviti vlado ter vpostaviti vojaško diktaturo, ki naj bi brezobzirno nadaljevala vojno. V zvezi s temi vestmi je tudi ukrep vojaškega poveljstva, ki je vodilno vsenemško glasilo »Deutsche Zeitung« začasno ustavilo.

= **Demokratizacija centralnih držav.** Ugleđen švicarski politik, ki se je te dni vrnil iz Pariza in je bil tam v ožjih stikih z vodilnimi faktorji aliirancev, je izjavil: Razširitev volilne pravice, s katero so centralne države z vso naglico pričele, je nepotrebna. Gotovo je namreč, da bo oden najvažnejših Wilsonovih mirovnih pogojev vpeljava splošne, direktne in tajne volilne pravice za vse politične uprave, tudi za deželne zbornice in za občinsko upravo. Vse ženske, stare nad 18 let, bodo dobile aktivno in pasivno volilno pravico. Namerava se tudi zagotovitev vseh državljskih pravic za vsa veroizpovedanja, vsled česar se bo židovsko vprašanje v Evropi rešilo. Omenjeni politik je končal: Wilson bo v vseh državah evropske zveze izsilil tako obsežno demokratizacijo, kakršne si doslej niti zamislili niso.

= **Izpraznitev zasedenega ozemlja na zapadu.** Berlinski dopisnik nekega dunajskega lista se je razgovarjal z zastopnikom nemškega vrhovnega armadnega vodstva, ki mu je izjavil, da bodo dela za izpraznitev zasedenega ozemlja v Franciji in Belgiji trajala tri mesece. Belgija da mora ostati nevtralna, s čimer bi bili nemški industrijski kraji ob Renu in v Westfaliji zavarovani za slučaj, da nastanejo novi vojni zapletljaji. V zapadu Nemčije se je vpeljala vojna uprava, ker postane zapadna Nemčija sedaj nemško operacijsko ozemlje. Tam se bo ustvaril nov obrambni pas po vzgledu Hindenburgove črte. Prebivalstvo iz dotičnih krajev se mora umakniti.

— **Splošen položaj ugoden za mir.** »Corriere della sera« izvaja na uvodnem mestu, da je splošni politični položaj ugoden za mirovna pogajanja. Italija je v zvezi z aliiranci pripravljena za mirovno akcijo.

— **Ebertov in Scheidemannov mandat.** List »Bergrische Arbeiterstimme«, glasilo neodvisnih socialistov v Scheidemannovem volilnem okraju Solingen zahteva, da naj se posl. Ebert in Scheidemann odpovesta svojim mandatoma, kajti voljena sta bila po popolnoma drugačnem programu kot ga imata sedaj. Volitve naj se vrše iznova.

— **Francozi v Sofiji.** Pretečeni četrtek je zapustil zadnji nemški vojak bulgarsko glavno mesto Sofijo. Ponoči so dospeli Francozi. Bilo jih je en polk. Od petka naprej plapolala trikolora francoske republike nad Sofijo. Nemški poslanik grof Oberndorf je Sofijo zapustil; ostal je v Sofiji samo arhivar nemškega poslaništva. Zastopstvo nemških interesov je prevzel holandski poslanik.

— **Turčija in centralne države.** Novi turški veliki vezir Tefvik-paša je koj po svojem nastopu na centralne države naslovil noto, v kateri jih obvešča, da je Turčija na koncu svoje moči in da obstoja nevarnost, da ententne in bulgarske čete odkorakajo proti Carigradu; zato je Turčija prisiljena, da se začne pogajati za separaten mir. Z Dunaja so odgovorili, naj Turčija počaka Wilsonovega odgovora. Medtem je Turčija že pričela pogajanja z entento. Pogajanja se vrše v Atenah.

— **Finska in Švedska.** Glasom zanesljivih poročil iz Helsingforsa je v finski vladi nastalo gibanje, naj bi se Finska tesno naslonila na Švedsko.

— **Kongres zatiranih narodov.** Kongres od osrednjih vlad zatiranih narodov, ki bi se imel vršiti dne 10. oktobra v Parizu, je preložen na dan 14. novembra. Pariška »Bataille« poroča, da je preložitev zahtevala francoska vlada na željo ameriške vlade.

Neumno hujskanje.

Pod tem naslovom je v pondeljkovem »Slovenskem Narodu« priobčil ljubljanski župan g. dr. Ivan Tavčar fulminanten članek, kot odgovor na dopis v »Napreju«, ki se tiče aprovizacije siromašnejeega ljudstva. Dotična notica našega sotrudnika je bila naslednja:

Zima se bliža, boleznj se širijo, ljudstvo nima kurjave, ne obleke, ne obutve, ne živeža, zmrzovalo bo in gladu umiralo, a prizadeti faktorji se ne zganejo, češ, bo že kakor bo. Kje hočemo vzeti drva, kje premog? Začeli homo sekati drevesa, a potem nas boste zapirali? — ne, v zapor spadate vi, ki vam je dolžnost, skrbeti za ljudski blagor, vi ste za vse to odgovorni! Ali ni tu pomoči vsaj deloma, da, idite po raznih dvoriščih in kleteh, bodete našli drv, premoga obilo, po raznih dvoriščih je naloženih 30—50, celo po 100 m³ in več, ali bi se ne dalo to rekvirirati kot se je že po drugih mestih zgodilo, ter pravično razdeliti med stranke, katere nič nimajo in si tudi za denar ne morejo nabaviti; če ne, bo moralo ljudstvo seči po samopomoči, kar vam zopet ne bo ugajalo. Toraj gospodje, ne premišlujte več, marveč storite brez odlašanja, kar je potrebno. — J.

Kdor je prečital to notico in županov članek, se bo vprašal, čemu se gospod župan tako razburja in tolče z boljševiki, z roparji, hujskači i. dr. takimi neumnimi »šlagerji«. V notici ni niti z besedo omenjen ne gospod župan ne mestna aprovizacija, pa tudi o ropu po hišah ni ničesar v njej. Naš sotrudnik se sklicuje na prizadete in odgovorne faktorje, kateri po našem mnenju so država, dežela in občina. Ti so odgovorni pred ljudstvom, ker so določeni v ta namen. Če kdo zmrzuje, je lačen in raztrgan, dočim vidi na dvoriščih imovitih cele kupe drv in premoga, ko vidi, kako so drugi siti in lopo oblečeni in ker se o tem v listu pritoži ter zahteva pomoči, ga ljubljanski župan javno ozmerja s »boljševikom«, s hujskačem, z roparjem, ki bo po hišah lomil itd. in vse to obesi tudi na račun »Napreja«, ki se je upal priobčiti to »hujskaško« notico. Tak nastop je po našem mnenju prav neokusen, če je tudi županov. Na tak način se zmrzuječe in lačne ljudi ne potolaži, pa če tudi »Naprej« pomeče vse take vesti v koš. Takšni nastopi bodo »boljševiška« dejanja še bolj pospešili, ne pa preprečili.

Ljudstvo, ki bo videlo svoje otroke in sebe umirati na bolniški postelji od mraza in gladu, se ne bo vpraševalo, če so sedaj resni časi in če pristopamo iz stare v novo — jugoslovansko državo — ono bo nastopilo in naredilo to, kar mu bo njegova samoobramba v sili velevala in treba krepke volje, da se to prepreči z od pomočjo. Naša notica je pa imela namen pravočasno opozoriti in preprečiti to, in zato ponovno kliče odgovorne faktorje, da odpomorejo. Gospod župan bi mogel ta poziv vzeti na znanje in o tem obvestiti ostale odgovorne faktorje, kakor to tudi res večkrat stori, da pravočasno preskrbe, kar manjka, in ako bi oni tega ne hoteli — to takoj povedati tudi ljudstvu, da se bo isto obrnilo s svojo zahtevo proti tistim, ki so odgovorni. To bi bilo veliko bolj umestno, kakor ničesar odgovoriti, temveč zmerjati z boljševiki, razbojniki itd.

Kar se tiče masti, bi samo še omenili, zakaj se je ubožnim slojem prikrajšalo 5 dek masti, na to gospod župan ni odgovoril.

Kar se tiče »Vojne zveze«, gospod župan ve, da ista za Ljubljano deli to, kar li mestna aprovizacija da in zaven tega se vsak mesec nekaj svojega drugačnega blaga.

Sklepamo in trdimo, da nam nastop gospoda župana ni prav nič imponiral, ker si socialno demokratični list pač ne more pustiti predpisovati, kaj sme in kaj ne sme priobčevati, zlasti kar se tiče javnih in kontrole potrebnih institucij, kakor so aprovizacije. Z odgovorom gospoda župana smo le v toliko zadovoljni, v kolikor je stvarno pojasnjeval, ker smo in smo bili vedno tega mnenja, da je potrebna jasnost tudi v aprovizacijskih stvareh ter kje tiči krivda, da so take razmere.

živil in premoga iz dežele. To je bila zunanja lupina, za katero se je skrivala kot jedro izjava za samostojno češko-slovaško državo. Že navsezgodaj so bili nabiti po cestah letaki, ki so vsebovali naslednji razglas namestnika: »Neprestano se razširjajo govornice o nameravani izpremembi državne oblike in o nastalih preobratih na polju avstrijske državnosti, ki imajo namen, zapeljati prebivalstvo k manifestacijam in izgredom. Govornice so neresnične. Mednarodna posvetovanja, ki se skoro vrše, bodo rodila rezultat mirnega razvoja. Dotlej pa ostanejo državne uredbe nespremenljive. Vsak poskus nasilnega izpreminjanja uredbe bo potlačen s silo. Sredstva za to so pripravljena. Prebivalstvo se najresneje opozarja, da opusti nedovoljene izgrede in izjave; treznejši elementi pa se naprošajo, storiti vse, da izostanejo dogodki, ki utegnejo roditi le osebno nesrečo in gospodarsko škodo, ne da bi dosegli zaželjeni namen.«

Ob 9. dopoldne so se vršile v raznih praških predmestjih seje občinskih zastopstev, da protestirajo proti izvozu živil in premoga iz Češke.

Po seji mestnega zastopstva bi se bila imela vršiti pred magistratom na staromestnem ringu skupna manifestacija. To manifestacijo pa je zabranilo vojaštvo, ki se je pojavilo s strojnimi puškami, trenom in vojnimi kuhinjami ter zasedlo ceste. Ob 11. je bil vaclavski trg prenapolnjen ljudstva, toda vojaštvo ga je s trobentanjem izpraznilo. Vse ceste, ki vodijo na trg, so vojaki zaprli. Vsi ti dogodki so se mirno izvršili, tako da so bile ob 6. zvečer preklicane vse vojaške odredbe. V poznih večernih urah se je ponovno zbrala na vaclavskem trgu velika množica oseb, ki so demonstrialno, toda policija je množico kmalu razgnala.

Generalna stavka se je izvršila v vsem češkem delu dežele nemoteno. Izdan je bil razglas, naj se vrši stavka brez nasilja, in naj se vzdrži popoln mir. Namen generalne stavke, ki se je vršila v obliki demonstracije, je bil, podpirati zahteve, ki zadevajo izvoz živil. Čehi se hočejo preživljati sami iz čeških dežel in preskrbeti hočejo tudi češke Nemce s primerno in potrebno množino živil. Nadaljni namen stavke je bil, onemogočiti splošno državno preskrbovanje in gospodarjenje in demonstrirati za izločitev češkega ozemlja iz državne zveze.

Avstrijska delegacija.

Dunaj, 15. oktobra. Avstrijska delegacija je imela danes popoldne sejo, na kateri so se vršile nadomestne volitve v delegacijski odsek. Skupni finančni minister je predložil nov proračunski provizorij. Predložene so naslednje interpelacije: Interpelacija nemških poslancev, glede aretacije in internacije državnega poslanca dr. Waldnerja; interpelacija dr. Korošca, glede stališča Jugoslovancev k mirovnim pogajanjem in glede prepustitve uvedbe in izvedbe teh pogajanj zastopnikom narodov, ter glede preložitve jugoslovanskih polkov v njih domovino. Glasom Wilsonovega programa z dne 12. februarja 1918, v katerem je proklamirana samoodločba narodov kot glavni vladni princip človeštva, ne sme biti noben narod vladan od drugega. Jugoslovanski narod je ponovno svečano izjavil, da hoče ujedinjenje in združitev vseh delov Slovencev, Hrvatov in Srbov v lastno suvereno državo. Dlje interpelacija dr. Korošca in Stančka, glede nameravane odredbe o talcih in glede nameravanih internacijah v Bosni in Hercegovini; interpelacija Fona in Korošca, glede nameravane preložitve južnega vojnega ozemlja v jugoslovanske dežele; interpelacija Klofača in tovarišev, glede stališča češkoslovaškega naroda k mirovnim pogajanjem; interpelacija Klofača, glede ravnanja ogrske vlade proti slovaškemu narodu, ki hoče pripasti k češkoslovaški državi. Poljski delegati so vložili interpelacijo, v kateri so izjavili, da smatrajo poljski državni poslanci izjavo, katero so podali dne 2. t. m. v poslanski zbornici, kot edino politično podlago za poljski narod v monarhiji in da se smatrajo od tega trenutka dalje za pripadnike in državljane svobodne združene in neodvisne poljske države. Prihodnja seja se skliče pismenim putem.

Ali hrvatska država?

Zagreb, 15. oktobra. V ogrskem parlamentu bo poslanec Hreljanović v imenu hrvatske delegacije predložil izjavo, s katero Hrvatska proglašuje svojo celokup-

nost in neodvisnost od Ogrske. Pod naslovom »Zar hrvatska država?« izjavo »Hrvatska država«: Cel naš narod Slovencev, Hrvatov in Srbov mora imeti skupno državo, kakor mu je le en jezik, en teritorij in ena — skupna bodočnost. Mi hočemo rešiti svoje narodno pravo složno s Čehi in Poljaki, kakor to pristoji narodu, ki se zaveda svoje pravice in svoje moči.

Poljaki so se odpovedali Avstriji.

Dunaj, 15. oktobra. Poljaki so v delegacijah podali danes izjavo, s katero ugotavljajo, da poljski državni poslanci soglasno priznavajo dne 2. oktobra letos v poslanski zbornici podano izjavo za edini politični temelj poljskega naroda v Avstriji in da se smatrajo od tega trenutka tudi za pripadnike in državljane svobodne obnovljene in neodvisne poljske države. Cesarsko in kraljevo vlado pozivljajo, naj stori vse potrebne korake, ki dovedejo do uresničenja Wilsonovih načel in naj na jasn način uveljavi pravico Poljakov, da se zamo-rejo udeležiti svetovnega mirovnega kongresa.

Krakov, 15. oktobra. Poljska vlada je vse potrebno ukrenila, da se zastopniki poljske države udeležijo splošnega mirovnega kongresa. Ustanovila bo tudi v najbližjem času svoja diplomatska zastopstva v Kijevu, Bukarešti, Stockholmu, Bernu in Kodanju.

Dogodki na Ogrskem.

Budimpešta, 15. oktobra. Na jutrišnji seji ogrske poslanske zbornice se pričakujejo važni dogodki. Karolyijeva in Vaszonyijeva stranka bosta stavili predlog, naj izreče parlament samostojnost ogrske države. Karolyijeva stranka bo baje zahtevala, da se izpremeni programatična sankcija. Pričakujejo se tudi važne izjave Hrvatov in poslancev ogrskih narodnosti.

Dunaj, 15. oktobra. Cesar je odklonil demisijo Wekerlejevega kabineta.

Italija proti Avstro-Ogrski.

Zeneva, 15. oktobra. Rimski zastopnik »Corriere della sera« zahteva, da se Avstro-Ogrsko izključi iz zveze narodov in opozarja na posebne obveznosti italijanske vlade napram Čeho-Slovakom in Jugoslovonom, ki izključujejo vsako pogajanje z Avstro-Ogrsko.

Nemški odgovor še ne pomeni konca vojne.

Zeneva, 15. oktobra. »Agence Havas« poroča iz Washingtona: V uradni krogi izjavljajo, da nemški odgovor še ne pomeni konca vojne. Wilson smatra nemški odgovor za dovolj iskren, da ga priobči vladam alijirancev, ki naj postavijo pogoje za premirje. **Uradni krogi so mnenja, da je sedaj glavna reč dognati, kdo stoji za nemško vlado.**

London, 15. oktobra. »Daily News« poročajo iz Washingtona, da se je Wilson odločil, obrniti se tudi proti evropskim zaveznikom, če bi se ti na neprimeren način zavzemali za razne zahteve po ozemlju ali pa za boj kot trgovine po vojni.

Socialni demokrati ne zahtevajo odstop državnega kanclerja.

Berlin, 15. oktobra. Wolffov urad poroča: Socialno demokratična frakcija državnega zbora je na svoji današnji seji sklenila, da z ozirom na splošni politični položaj ne ugovarja, da državni kancler princ Maks Baudenski ostane še nadalje na svojem mestu.

Turčija kapitulira.

Dunaj, 15. oktobra. Iz Carigrada so došle semkaj vesti, da je Turčija kapitulirala in sklenila na svojo roko v Atenah premirje z entento. Aliirane čete so baje že zasedle Dardanele in Carigrad.

Francoski socialisti za mir in Internacionalo.

Zeneva, 15. oktobra. Pri glasovanju na delnem kongresu socialistične stranke je dobila Longuetova resolucija 1528 glasov, dočim jih je dobila Reneudelova resolucija 1212, resolucija unitaričnega centra pa 181. Stranka razglasa s tem kot dolžnost za delavski razred, da pospeši svoje napore za končno odpravo konflikta, ki je gorji od kateregakoli prej. Francoska socialistična stranka izjavlja, da je pripravljena, da takoj ustreže sklicanju državljanov Huysmana, Brantinga in Troelstre, ki so pooblašteni, da pripravijo sestanek Internacionalne.

V tem, ko se ravna stranka po čutilu, ki ga je angleško delavstvo izrazilo tako krepko, nastopa stranka proti vsaki vladi, ki bi nasprotovala sestanku Internacionalne, kakor mora nastopiti tudi proti vsaki vladi, ki sprejema imperialistične programe, sprejemljive mirovne pogoje odklanja, ali dela krivice delavskemu razredu in njega organizacijam. Socialistična stranka spominja na to, da je za vse narode zahtevala samoodločevalno pravico z nacionalnega stališča kakor tudi pravico, da tudi o svojih institucijah svobodno odločajo. To pomeni, da se bo ob sestavi mirovnih pogodb zavzela za vse opravičene in sedaj izvedljive nacionalne želje. Stranka se izjavlja s poudarkom proti vsakemu programu, ki bi podpretevo, da se ta cilj doseže, silil k nadaljevanju konflikta. Zato je za vse napore, ki kolikor toliko stremijo po ureditvi razsodišč in družbe narodov. Podpis miru mora biti uvod velikega dela gospodarske, politične in socialne preosnove, ki se zanjo socialisti bore.

Roosevelt proti zvezi narodov.

London, 15. oktobra. »Daily News« javljajo iz Newyorka: Bivši predsednik Roosevelt in njegovi pristasi so začeli nastopati proti idealu Wilsonove zveze narodov, ker bi bila taka zveza preveč pacifistična in bi pomenila razoroženje.

Belgijski begunci.

Amsterdam, 15. oktobra. Vsled obstreljevanja francoskih in belgijskih mest po ententnih četah število beguncev ogromno narašča. Na holandska tla je prispelo nad 100.000 beguncev, ki so rešili le golo življenje.

Vprašanje Alzacije-Lorene.

Bern, 15. oktobra. V švicarskih političnih krogih sodijo, da je mir sedaj v resnici že blizu. Vse kaže, da namerava Wilson poslati Nemčiji obširen odgovor, ki se bo lahko smatral za izraz alijiranih vlad in predstavljal temelj za uvedbo mirovnih pogajanj. Na jasnem si se niso, kako se bo Wilson odločil glede vprašanja Alzacije-Lorene. Medtem ko se deloma sodi, da bo odnehal pritisku Francozov in vztrajal na zahtevi, naj se Nemčija odpove Alzaciji-Loreni, prevladuje vendar nazor, da se bo Wilson odločil za ljudsko glasovanje vsaj v Alzaciji.

Aprovizacija.

Kavina mešanica se prodaja le do sobote dne 19. t. m. Na vsako numerirano izkaznico se dobi po 1 zavitek kavine mešanice, ki stane 1 K. — Kje se dobi kavina mešanica na posamezne številke je bilo objavljeno v listih. Trgovci morajo takoj po končani prodaji predložiti vse izkaznice za kavo v mestni posvetovalnici, ter sporočiti koliko imajo še v zalogi kavine mešanice.

Prodaja praških klobas po znižani ceni. Mestna aprovizacija bo prodajala klobase v vojni prodajalni v Gosposki ulici v četrtek, dne 17. oktobra popoldne strankam z zeleno izkaznico »B« od števil 450 do 550. Vsaka oseba dobi en četrt kilograma; kilogram stane 8 kron.

Mast. Stranke VIII. in IX. okraja, ki imajo maščobno izkaznico s kuponom za mesec september, dobe v vojni prodajalni v Gosposki ulici mast po sledečem redu: VIII. okraj v petek dne 18. t. m. dopoldne od št. 1 do konca. IX. okraj v petek popoldne od števil 1 do konca. Stranka dobi za vsako osebo en četrt kilograma masti; kilogram stane K 64. Nakaznico za mast, ki ostane brez kuponov, naj se hrani Posodo je prinesiti s seboj.

Izdajatelj in odgovorni urednik

Josip Petejan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Išče se dobro raznašalko za raznašati »NAPREJ« in »Arbeiterwille« v Udmatu in v Zeleni jami. — Zaslužek dober. Nastop takoj.

Splošno kreditno društvo

r. z. z. o. z. v Ljubljani.

Hranilne vloge na knjižice in v tekočem računu se obrestujejo po 4 1/2 % od dne vloge do dne dviga. Na razpolago so domači hranilniki. Rentni davek plačuje zadruga sama. Posojila se dajejo na hipoteke, zastavna pisma, osebni kredit, vrednostne listine (efekti), predujmi na lombard pod zelo ugodnimi pogoji. Menice se eskomptujejo po razmerju bančne obrestne mere. Telefon št. 120.

Ček-konto poštne hranilnice št. 45.156.